Medisch beroepsgeheim volgens Fivoor

Medisch beroepsgeheim

In je werk krijg je te maken met het medisch beroepsgeheim. Op een *directe manier*, omdat je cliënten behandelt. Of *indirect*, doordat collega's of samenwerkingspartners cliënten behandelen en hierover gegevens met je kunnen delen.

Wat is een beroepsgeheim?

Als behandelaar heb je een beroepsgeheim. Dit betekent dat je moet zwijgen over alles wat je bij de uitoefening van je werk te weten komt over een cliënt. Dit betreft dus niet alleen medische informatie, maar ook informatie over de privésituatie van je cliënt of informatie die je via anderen over de cliënt te weten komt.

Het medisch beroepsgeheim geldt ook ná de behandeling en ook na de dood van de cliënt.

Waarom bestaat het beroepsgeheim?

Het beroepsgeheim dient een *algemeen* belang en een *individueel* belang.

- *Algemeen belang:* Iedereen moet zich vrij voelen om medische hulp te zoeken, ook al heeft iemand bijvoorbeeld iets strafbaars gedaan;

- *Individueel belang:* De cliënt mag erop vertrouwen dat de privacy wordt gerespecteerd. Jouw cliënt moet je alle gegevens - zelfs de meest intieme - kunnen verstrekken, die je nodig hebt om je werk te kunnen doen (gezondheidsbelang).

Hoe ga ik om met het beroepsgeheim?

Het beroepsgeheim bestaat uit twee delen: een *zwijgplicht* en het *verschoningsrecht*.

1. *Zwijgplicht:* Zwijgplicht geldt tegenover iedereen. Het verplicht je om te zwijgen over alles wat je over jouw cliënt is toevertrouwd.

2. *Verschoningsrecht:* Verschoningsrecht geldt tegenover de rechter, de rechter-commissaris, de officier van justitie en de politie. Het geeft je het recht om te weigeren om in rechtszaken een getuigenverklaring af te leggen over hetgeen je beroepsmatig te weten bent gekomen over jouw cliënt.

Het beroepsgeheim geldt NIET als sprake is van:

a) toestemming van de cliënt; óf
b) een wettelijke grondslag; óf
c) een conflict van plichten.

Let op: een convenant/overeenkomst in de samenwerkingsketen is géén geldige reden voor het doorbreken van het medisch beroepsgeheim.

A. Toestemming

Jouw cliënt kan toestemming geven om informatie over hem te delen. Het moet duidelijk zijn om welke gegevens het gaat en met welk doel die informatie over de cliënt kan worden gedeeld. De cliënt moet de toestemming vrij hebben gegeven (niet onder dwang) en moet kunnen overzien waar de die toestemming voor geeft.

De toestemming die de cliënt geeft, is geen vrijbrief om onbeperkt informatie te delen; je dient ook steeds een eigen afweging te maken of het echt noodzakelijk is om die gegevens te delen, welke gegevens relevant zijn en met wie je de informatie deelt.

Wij adviseren je om schriftelijk toestemming te vragen van de cliënt door middel van een toestemmingsverklaring en indien er alleen mondeling toestemming is verleend dit in ieder geval helder in het medisch patiëntendossier te vermelden. Bij een toestemmingsverklaring kan je aangeven voor hoelang de toestemming geldt.

B. Wettelijke grondslag

Soms verplicht de wet je om informatie over de cliënt te delen met andere instanties. Wanneer je in die situatie de *noodzakelijke* en *relevante* cliëntinformatie deelt, is er géén sprake van een schending van het beroepsgeheim; je hoeft de cliënt dan NIET om toestemming te vragen. Je informeert de cliënt wel dát je de gegevens deelt. Voorbeelden wanneer de wet je verplicht cliëntinformatie te delen:

- Met de gezinsvoogd (art. 7.3.11 lid 4 Jeugdwet).
- Met de Reclassering over de 'behandeltrouw' bij een strafrechtelijke titel (art. 2.6 lid 6 Wfz jo art. 2.3 Bfz).
- Met rechtstreeks bij de behandeling betrokkenen behandelaren of vervangende behandelaren (art. 7:457 lid 2 BW).

C. Conflict van plichten

Je kan ook in een situatie komen waarin je zwijgplicht hebt, maar je je tegelijkertijd tóch verplicht voelt om cliëntinformatie te delen met een andere instantie. Bijvoorbeeld omdat een ander belang zwaarder weegt en je door het delen van die cliëntinformatie ernstig nadeel kunt voorkomen.

Als je op ALLE van onderstaande check-vragen 'ja' kunt antwoorden, dan mag je het beroepsgeheim doorbreken:

- Heb je alles geprobeerd om eerst toestemming van de patiënt te verkrijgen?
- Verkeer je in gewetensnood door het handhaven van de zwijgplicht?
- Zie je geen andere weg om het probleem op te lossen dan door het doorbreken van je zwijgplicht?
- Levert het niet-doorbreken van het beroepsgeheim voor een ander ernstige schade op?
- Is het vrijwel zeker dat je die schade kunt voorkomen of beperken door je zwijgplicht te doorbreken?

ALS je jouw beroepsgeheim doorbreekt, denk dan aan de volgende belangrijke punten:

- Overleg met een collega (eventueel anoniem) en/of de geneesheer-directeur;
- Je dient jouw beroepsgeheim zo min mogelijk te doorbreken; je mag alléén direct relevante gegevens delen;
- Informeer je cliënt (indien mogelijk) dat je zijn gegevens deelt.

Informatieverstrekking aan het Zorg- en Veiligheidshuis

In de Wet Gegevensdeling door Samenwerkingsverbanden (hierna: WGS) is het zorg- en veiligheidshuis opgenomen als samenwerkingsverband dat informatie onder bepaalde voorwaarden mag verwerken.

De wet geeft ook aan wanneer persoonsgegevens over de gezondheid (medische gegevens) gedeeld kunnen worden door personen met een medisch beroepsgeheim.[1] Volgens de wet mag dit wanneer:

- de betrokkene daartoe uitdrukkelijk toestemming heeft gegeven, of
- er sprake is van een wettelijke verplichting of bevoegdheid om gegevens te verstrekken, of
- als de verstrekking noodzakelijk is uit het oogpunt van goed hulpverlenerschap

Er bestaat dus wel een grondslag in de WGS om medische gegevens te delen wanneer dit noodzakelijk is vanuit het oogpunt van goed hulpverlenerschap, maar hierbij moet terughoudendheid worden betracht.

Informatieverstrekking aan vertegenwoordigers van minderjarigen

1. Vertegenwoordigers van minderjarigen tot 12 jaar
   Ouder(s) of voogd(en) die met het gezag zijn belast van een minderjarige tot 12 jaar hebben ook een recht op inzage in en een afschrift van het medisch dossier van het kind. De arts moet de minderjarige ook zelf informeren over de behandeling en wel zo dat het kind het kan bevatten.
2. Vertegenwoordigers van minderjarigen van 12 tot 16 jaar
   Voor het verstrekken van overige informatie aan de gezagdragende ouder(s) of voogd(en) heeft de arts toestemming nodig van het kind. Uitzondering Een arts mag op grond van goed hulpverlenerschap afzien van het verstrekken van informatie aan de ouder(s) of voogd(en), ook als die informatie nodig is om (mede) toestemming te geven voor een behandeling.
3. Vertegenwoordigers van minderjarigen van 16 en 17 jaar
   Een 16- of 17-jarige moet op dezelfde wijze behandeld worden als een meerderjarige.

Beroepsgeheim op basis van de Jeugdwet

Het beroepsgeheim in de Jeugdwet is de wettelijke plicht voor jeugdhulpverleners om te zwijgen over alles wat zij in vertrouwen horen. Dit geheim mag alleen worden doorbreken met toestemming, bij een wettelijke plicht of in een noodsituatie.

Op grond van de Jeugdwet bestaat de grondslag om informatie te delen over de jeugdige of over een ouder/voogd met een gecertificeerde instelling (GI) indien er sprake is van een ondertoezichtstelling.[2] Indien een gecertificeerde instelling zelf om informatie vraagt ben je wettelijk **verplicht** de gevraagde informatie te verstrekken voor zover die noodzakelijk is voor de uitvoering van een ondertoezichtstelling. Je mag als behandelaar ook uit eigen beweging informatie aan de gecertificeerde instelling verstrekken. Daartoe bestaat een wettelijk recht.

---

[1] Art. 2.29 lid 2 Wgs
[2] art. 7.3.11 lid 4 Jeugdwet.

Informatieverstrekking op verzoek van Veilig Thuis (VI) en de Raad van de Kinderbescherming (RdvK)

Indien je door Veilig Thuis[3] of de Raad voor de Kinderbescherming[4] wordt benaderd met een verzoek om informatie over een patiënt in het kader van een lopend onderzoek naar (een redelijk vermoeden van) kindermishandeling en/of huiselijk geweld, verstrek je alle informatie die noodzakelijk is om de kindermishandeling en/of huiselijk geweld te doen stoppen of een redelijk vermoeden daarvan te laten onderzoeken. Overleg welke informatie voor het onderzoek noodzakelijk is en ga na of er geen andere weg is om deze informatie verkrijgen.

Je kunt afzien van informatieverstrekking om gewichtige redenen die in het belang zijn van de patiënt of ander personen uit de huiselijke kring van de patiënt. Dit kan alleen als dit belang zwaarder weegt dan het belang van het stoppen van de kindermishandeling en/of het huiselijk geweld. [5]

[3] Grondslag informatieverstrekking art. 5.2.6 Wmo 2015
[4] Grondslag informatieverstrekking artikel 1:240 BW
[5] Zie ook KNMG-meldcode onderdeel II Stappenplan Informatieverstrekking op verzoek van Veilig Thuis, Raad voor de Kinderbescherming of Gecertificeerde Instelling.